

Matěj Strnad: Digitální archivace – případová studie sbírky CAS

Posudek vedoucího teoretické diplomové práce

FAMU CAS, 2016

Matěj Strnad se ve své práci zabývá teorií a praxí digitálního archivování. Danou problematiku se snaží pojmut celistvě a z mnoha různých úhlů a předjímá tak komplexnost, jakou sebou nese digitální archivace. Zároveň k tématu přistupuje s vědomím, že profesní standardizace digitálního archivu představuje fluidní pole a v rychlosti současného vývoje je magický pojem "best practice" spíše pokusem o konstatování, že si myslíme, že vše děláme s ohledem na minulost i budoucnost správně. Je spíše řečnickou otázkou, zda-li má archivář při své práci myslet spíše na minulost, budoucnost, nebo přítomnost.

Práce Matěje Strnada se snaží popsat a interpretovat aktuální stav problematiky oboru s poukazem na současné prameny a jejich historické kontextualizace. Využívá dostupné zdroje a literaturu, včetně aktuálních dokumentů standardizace, výzkumných zpráv a časopiseckých článků. S využitím těchto zdrojů definuje pojem archivace a jeho referenční model jako otevřený archivní informační systém (OAIS) a ten podrobuje dalšímu rozboru. S ohledem na případovou studii a v souladu s odbornou literaturou (např. Cubr, 2010) stanovuje základní cíle, kterými jsou *uchovávání*, *zpřístupnitelnost*, *srozumitelnost* a *dlouhodobý horizont* (s. 12) a jeho základní aktéry – *vedení*, *tvůrce* a *koncové uživatele* (s. 15). Na pozadí těchto pojmů pak pojmenovává základní strukturu archivu, soustředí se na témata jeho udržitelnosti, dlouhodobého rozvoje, otázky migrace a v neposlední řadě na problematiku etiky a environmentálního dopadu. V následující kapitole pak zevrubně popisuje technické standardy a formáty v aktuálně užitné části jejich životního cyklu, poukazuje na některá z jejich technických, fyzických, či právních omezení a klasifikuje je dle vhodnosti pro potřeby digitální archivace. Tuto studii, která primárně popisuje k uchování audiovizuálních médií, dále rozšiřuje na problematiku archivace mediálního umění obecně, včetně popisu ambivalentních vztahů mezi dílem, jeho hmotným substrátem a tím, co nazýváme dokumentace. Závěrem první části se pak věnuje problematice standardizace metadat v určitých okruzích sbírkového zájmu (film, umění, multimedia), tyto srovnává a zmiňuje některá z úskalí současné archivační praxe významných sbírkových institucí.

Ačkoliv je první část práce psána s velkou erudicí a vzhledem do tématu, v mnoha případech se projevuje přílišná rozsáhlost problematiky na příliš malé ploše. Popis dílčích problémů může působit encyklopedicky stručně, neúplně, bez výrazněji analytického přístupu, který by potenciálně mohl směřovat ke zhodnocení stávajících praxí a k navržení "best practice" dle aktuálních potřeb případové studie. V kapitole 3.4 tak například popisuje problematiku omezené trvanlivosti páskových médií, ale už dále nerozvádí strategie jejich migrace, případně nenavrhuje optimální migrační formát. V tomto a některých obdobných případech práce však odkazuje na relevantní literaturu. První část práce také jasně nestanovuje preferované metodické postupy, který budou použity v případové studii.

Druhá část práce do velké míry rozvádí praktickou část diplomové práce a věnuje se návrhu a zpracování konkrétního archivu FAMU CAS. V počátku na základě rešerše realisticky definuje potřeby a úkoly tohoto archivu, což považují za největší pozitivum provedené studie. Nadále rekapituluje provedené kroky, institucionální i technická řešení. V kapitole 7.6 popisuje

implementaci OAIS modelu, avšak neuvádí konkrétní metodiky, které byly použity například pro dílčí datové manipulace (např. 7.5.4, str. 42). I v tomto bodě zdá se práce trpět přílišným rozsahem problému a stručností textu – například v bodě 5. – *srozumitelnost uchovávaných informací* (str. 44) – konstatuje, že je zajištěna realizovaným katalogizačním řešením, avšak toto tvrzení by bylo možná vhodné doložit konkrétním příkladem, či popisem funkčního řešení, nebo rozhraní, neboť samotná přítomnost katalogu ke srozumitelnosti informací nevede.

Práce jako taková byla vypracována velmi pečlivě, z pozice vedoucího musím upozornit na poněkud ambivalentní pozici, kterou pisatel práce zaujímá: přistupuje k problému jako technický archivář i jako teoretik archivace současně. Zákonitě tak dochází do bodu, kdy rozsah a téma práce neumožňuje dále rozebírat dílčí technické otázky na vysoké úrovni, zároveň však není prostor pro reflexi problému v ideové, či teoretické rovině, či pro větší uplatnění autorových myšlenek. Musím však s uznáním konstatovat, že v obou částech problému pisatel postupoval zodpovědně, vycházel z relevantních zdrojů a snažil se zpracovat všechny připomínky v průběhu realizace.

Práci považuji za zdařilou a navrhuji celkové hodnocení B.

MgA Martin Blažíček, PhD
8. září 2016